WASHINGTON D.C.

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 259. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 30-го ВЕРЕСНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 259. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 30, 1952. VOL. LX.

ПОВІДОМЛЕНО ПРО МАЄТКИ Й ФОНДИ ДЕМОКРАТИЧНИХ КАНДИДАТІВ

У відповідь на виклик провідників Республіканської партії, щоб демократичний кандидат на президента, губ. Адлей Е. Стівенсон, проголосив подробиці з свого „політичного фонду" він не хотів" раніш відкривати, щоб не тратити довіря жертводавців. Одначе Стівенсон і демократичний кандидат на віцепрезидента, сен. Джан Дж. Спаркман, пішли ще дальше. Вони оприлюднили свої прибутки і податкові викази, мабуть на те, щоб спонукати республіканського кандидата на президента, ген. Двайта Д. Айзенгавера, зробити те саме.

Стівенсон оголосив публічно свої податкові звіти в неділю вночі так пізно, що аж понеділкова ранішня преса могла їх помістити. Податкові звіти з останніх років виявляють, що Стівенсон мав прибутків $500,046.84, від яких заплатив податку високо $211,980.42 між роками 1942 і 1951, отже чистого заробітку йому залишилося $288,066.42. Його річна платня як губернатора від 1948 р. виносить $12,000. З різнородних дарів, що він їх дав на добродійні цілі, помітна жертва по $10 в рр. 1942 і 1943 на Інститут Тихоокеанських Відносин, який вважається за прокомуністичну установу. Тому, що Стівенсон розвівся з жінкою в 19[illegible] р., його податкові викази не охоплюють прибутків його жінки.

Заки Стівенсон виявив свої прибутки й маєток, він подав до прилюдного відома стан фонду, з якого він доплачував до платні деяких стейтових урядовців, що він їх спонукав залишити приватну працю, а вступити до урядової служби. Фонд складався з залишків добровільних жертв, призбираних стейтовою демократичною організацією на вибір його самого губернатором стейту Ілиної в 1948 р. і з деяких пізніших жертв. За дозволом жертводавців губернатор оголосив їх список в суботу ввечір оприлюднюючи їх імена, адреси, але й висоту жертв. Список охоплює яких 1,000 осіб. Усіх прибутків нараховано $172,840.10. У списку витрат поміщено 17 рубрик. Після зіставлення з прибутками залишилися висотою $18,744.96. Після того деякі бизнесовці з Шікага додали ще $2,900 і з цього спільного прибутку губернатор Стівенсон давав дари, як додаток до платні для вісьмох стейтових урядовців, котрих імена він оголосив прилюдно.

У порозумінні з Стівенсоном, оголосив Сен. Джан Дж. Спаркман з стейту Алабама свій фінансовий звіт, який він помістив у додатковім виказі. З нього виявляється, що Спаркман не орудує жадним фондом, а його маєток складається з його прибутків як сенатора. Сенатор твердить, що увесь його маєток походить з ощадностей, бо він придержується засади, щоб жити відповідно до заробітків і заощаджувати 10% на важкі часи. З таких ощадностей він склав яких $100,000. З того $20,000 він вклав у воєнні й оборонні бонди, а за дальших $10,000 він закупив щадничі цертифікати. Крім того сенатор має два доми, один у Вашингтоні, другий в Алабама; має два авта, фарму і деякі інвестиції. Разом його маєток досягає висоти коло $100,000. Він був обраний до Конгресу перший раз 16 років тому і майже ввесь його маєток походить з ощадностей. Його жінка працює в його сенатськім бюрі, побираючи нагороду $4,500 річно. — У промові через радіо в неділю сенатор сказав, що треба зробити різницю між фондом республіканського кандидата на віцепрезидента Річарда Ніксона і фондом губ. Стівенсона, бо перший — це його власний фонд, а другий — це фонд на допомогу кому іншому. У пресі появляються голоси, щоб на майбутнє залишити ці справи, і зосередити передвиборчу доскусію над суттєвими справами на-

Помер дорадник двох президентів, Дейвид Найлс

Бостон. — Дейвис К. Найлс — що був дорадником президента Франкліна Д. Рузвелта і Гері Трумана, помер у 63 році життя в шпиталі Бет Ізраел. Це була загадкова постать, що втішалася дивним довір'ям у Білому Домі від 1930 аж до 1942 років. Його порекомендував зпочатку Гері Л. Гопкінс, спеціяльний повірник Рузвелта. Він був сином імігрантів з Росії, його батько був бідний кравець, а син заробляв важкою працею в різних торгівлях, щоб перейти школи. Його родинне ім'я було Ашер, пізніше перемінене на Найлес. Під час першої світової війни, він був зв'язаний у Вашингтоні як директор інформацій в департаменті праці. Увесь час він спеціялізувався в ділянках робітництва й етнічних меншин і мав великий вплив на вирішення в цих справах. Завжди хотів бути якнайменше знаним і цим звертав на себе увагу отоження. Він зрікся добровільно свого становища дорадника Білого Дому 1. серпня 1942 р., подавши за причину „велику перевтому."

ПОЧАЛИ „ТИЖДЕНЬ БІБЛІЇ" ПРОПОВІДЯМИ В ЦЕРКВАХ

Ню Йорк. — Як у католицьких так і протестанських церквах започатковано минулої неділі в цілій країні святкування 500 річниці появи першої друкованої Біблії. На знак важливости цієї події заряджено „Тиждень Біблії" для пригадки про важливість поширення Святого Письма в усій країні і в усьому світі. Це буде вже другий „Тиждень Біблії" в історії Католицької Церкви в Америці. У вівторок припадає свято св. Єронима, першого перекладача біблії на латинську мову. Протестанти святкуватимуть „Тиждень християнського виховання", що скінчиться 5 жовтня. З нагоди „Тижня Біблії" католики закликали своїх вірних виставити по своїх домах різні біблійні видання для вжитку своєї рідні і для пригадки про значення Біблії. В бібліотеках виставлені на видних місцях найстарші видання Біблії, які тільки вони мають. У Злучених Державах нараховують тринадцять примірників першого видання Біблії Гутенберга. Один примірник находиться в міській Прилюдній Бібліотеці в Ню Йорку. — На вівторок призначена продаж наново перекладеної Біблії в англійській мові перший раз від часу видання в 1611 році перекладу під назвою „Кінг Джеймс Вержен". Над перекладом працювали 32 науковці упродовж 15 років. У вівторок появиться теж новий католицький переклад Біблії з чотирьох томів Старого Завіту.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН БЕРЕ УЧАСТЬ В КАМПАНІЇ

Президент Труман усміхається в своєму спеціяльному поїзді, виїжджаючи разом зі своєю дочкою Маргаритою в поїздку по країні, під час якої він виступатиме з передвиборчими промовами в користь демократичного кандидата А. Стівенсона. В цій кампанії, до якої має прилучитися теж дружина Президента, президентська родина відбуде пропагандивну передвиборчу подорож довжиною 8,500 миль.

Президент вибрався в передвиборчу подорож

Після короткої зупинки, — у неділю раном, — у Питсбургу, в стейті Пенсилвенія, залізничний потяг президента Трумана приїхав до Вустер, у стейті Огайо, де президент і його дочка Маргарета взяли участь у недільнім богослуженні в баптистській церкві. З уваги, що це була неділя, президент не виголосив жадної промови. Поїздка президента, що виїхав з Вашингтону в суботу, на передвиборчу кампанію, триватиме 15 днів. З президентом виїхала його дочка Маргарета і яких 30 інших осіб з його оточення. У потязі їде 21 пресових і радієвих кореспондентів та 11 газетних фотографів. Під час подорожі прилучиться ще біля 70 кореспондентів в різних місцевостях, одначе вони їхатимуть тільки деякий час. Пересічно 50 кореспондентів буде при боці президента. Крім урядового оточення, їдуть з президентом ще 20 таємних агентів і дев'ять залізничних урядовців та знавців комунікаційного руху. В поїзді находяться теж агітаційна література і велика збірка газетних вирізків з промовами республіканських кандидатів, щоб мати під рукою, коли президент буде промовляти. Потяг переїде 8,500 миль, а під час подорожі президент виголосить 11 великих промов і біля сотки коротких промов на залізничних зупинках.

Можлива підвишка оплати за проїзд у підземці Ню Йорку

Ню Йорк. — Нове предложення про підвишку оплати за проїзд підземкою у Ню Йорку вийшло з кругів управи міста. Це предложення припускає піднесення оплати за одноразовий проїзд до 12 з половиною центів, до чого мало б ще дійти деяке підвищення у формі спеціяльних додатків, рід і висоту яких ще розглядається. Новий проєкт висунено у зв'язку з безконечними суперечками про усунення великого дефіциту, що його приносять міські підземки. Міська рада транспорту заявила, що недолік на біжучий фіскальний рік, який закінчиться 30 червня 1953 року, буде сягати 32 мільйонів і 670 тисяч долярів, а дефіцит на 1953-1954 рік пересягне 36 мільйонів. Проти передбачених підвишок висовуються найрізніші закиди й справа ця ще буде предметом прилюдної дискусії.

НОВИЙ ВИСТУП МОСКВИ ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

МЕЛЬНИКОВ НА ПАРТІЙНОМУ З'ЇЗДІ В КИЄВІ ЗАКЛИКАЄ ДО ВІРНОПІДДАНСТВА „СТАРШОМУ БРАТОВІ"; ХРУЩОВ В МОСКВІ ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД „ЗАКОРДОННИМИ ШПИГУНАМИ"

Сталінів гавляйтер в Україні, секретар „української" комуністичної партії Л. Г. Мельніков на з'їзді тої партії в Києві вважав за потрібне знову накинутись на „українських націоналістів", називаючи їх „американськими шпигунами" та закликаючи народ до вірнопідданства московському „старшому братові". Ню Йорк Таймс з 29-го вересня подав з Москви таке повідомлення свого кореспондента Геррисона Сейлисбері:

„Промовляючи на з'їзді української партії в Києві, секретар української (комуністичної) партії Л. Г. Мельніков гостро виступив проти українських націоналістів, називаючи їх „шпигунами, диверсантами і агентами імперіялістичних розвідчих служб", — які тепер „запродались новим панам — американським і англійським імперіялістам." —

Проте, більша частина виступу Мельнікова — згідно з повідомленням кореспондента Ню Йорк Таймсу — була присвячена головно справі української вірнопідданства московському „старшому братові". Мельніков, згідно з повідомленням Сейлисбері, на цю тему говорив:

„Об'єднання України та з'єднання її з Росією в одну російську державу врятувало український народ і державу та забезпечило їм розквіт і розвиток. Український народ відчуває глибоку пошану та вдячність для великого російського народу та уважає його своїм старшим братом. Все, що є найкраще і все що найкраще має український народ, він одержав його при допомозі російського народу під проводом партії Леніна і Сталіна."

Рівночасно в Москві попередник Мельнікова на пості Сталінового губернатора в Україні, Нікіта Хрущов, член Політбюра, перестерігав, що Злучені Держави Америки приготовляються до нової світової війни проти Совєтського Союзу та закликав до найбільшої „пильности" проти „закордонних шпигунів". Повторюючи відомі пропагандивні комуністичні обвинувачення проти Америки за корейську війну та інші „варварства", — Хрущов перестерігав, що „Америка намагається тепер підмінувати Совєтський Союз своїми шпигунами, диверсантами і саботажниками, приготовляючись до нової війни.

Канал Волга–Дон збудували невільничою працею

Співробітник денника Ню Йорк Таймс — Гері Шварц вмістив статтю, в якій стверджує „дедуктивною методою", що уряд ЗДА дістав інформації про те, що відкритий цього літа з великим шумом канал Волга-Дон Совєти збудували при помочі невільничої праці. Цей дедуктивний спосіб доводу спертий на таких міркуваннях: Совєти проголосили будову цього каналу аж тоді, коли його вже довший час будували, а не тоді, коли зачинали будову. 13 вересня появилася вістка в „Правді", і в інших совєтських часописах, про смерть Василя А. Черайшова, першого заступника міністра внутрішніх справ, якому підлягає М.В.Д., давніше Н.К.В.Д. Вістку про смерть Черайшова підписали визначні члени М.В.Д. з головою цієї іституції Сергієм Н. Кругловим на чолі. Міністерство будови підприємств для тяжкого промислу проголосило в вістці про смерть Черейшова, що він дуже заслужився при будові каналу Волга-Дон. 20 вересня проголосили листу тих членів М.В.Д., які заслужилися при будові каналу Волга-Дон, а на тій листі був і голова М.В.Д. Сергій А. Круглов та всі ті члени М.В.Д. які підписали вістку про смерть Черайшова. З повищого виходить, міркують західні дипломати, що М.В.Д. давало безплатних невільничих робітників до будови каналу. Багато з тих всіх „емвидистів" нагороджено орденом Леніна. Такої довгої „дедуктивної" методи потребує Захід на те, щоб довести існування в Совєтах невільничої примусової праці! А про те знають вже від десятків років усі ті, що жили під Совєтами, але Захід не хотів тому вірити, а дехто ще й досі не вірить.

Югославія змагає до створення Балканської Антанти

Белград, Югославія. — Тут з поінформованих джерел заявляють, що головною метою недавньої поїздки югославських військових представників до Греції і Туреччини було бажання перевірити можливості створення нової балканської антанти з тих країн, — яка невтралізувала б войовничих балканських сателітів Москви: Болгарію, Румунію і Мадярщину. В Югославії не скривається великого задоволення сердечним прийняттям, що його зазнала югославська військова місія в Греції і Туреччині. Так само заповідається, що в найближчому часі мають приїхати до Югославії грецька і турецька військові місії. Все це вказувало б на те, що можливості і вигляди на створення такої нової балканської антанти є дуже реальні.

Італійський уряд відкликав заборону секти „Церква Христа"

Рим. — Італійський уряд заборонив був відправляти Богослужби італійській секті, що називається „Церква Христа", якою керують американські місіонарі під проводом Клайна Р. Педена з Бравнфілду ,зі стейту Тексас. В неділю 28 вересня ця секта могла знову відбувати свої релігійні практики в Римі; надіються, що те саме буде у всіх інших 21 місцевостях, де секта має свої доми молитви. Цей дозвіл уряду тимчасовий, бо секта має подбати законним шляхом, щоб її визнали урядово такою організацію, якої провідники можуть публічно молитися.

Моссадек здійснює земельну реформу

Тегеран, Іран. — Прем'єр Моссадек заявив у своїм інтерв'ю, що селянам треба допомогти фінансово, щоб вони могли управляти ту землю, яку дістануть під час земельної реформи. Селянам треба дати довготермінові позички, бо інакше вони не зможуть управляти землі і будуть її продавати або тримати її облогом. Але земельну реформу треба конче здійснити, бо це „найважливіший фактор соціяльної і політичної стійкости в країні".

Переговори в Кореї відложено на дальших десять днів

Токіо. — Після одинотижневих перерв в переговорах в Панмунджоні в справі перемир'я в Кореї, аліянтська делегація на вчорашній зустрічі з комуністами видвигнула нові пропозиції в справі вимін і репатріяції полонених, намагаючись переломити в той спосіб „мертву точку" в переговорах. Комуністи практично відкинули ці нові пропозиції, хоч і не сказали того виразно, пропонуючи перерву в нарадах на дальших десять днів, щоб могти „обмірковувати" аліянтські пропозиції. Чергові наради мають відбутися в дні 8-го жовтня, але голова комуністичної делегації наперед заповів, що в нових аліянтських пропозиціях він не бачить нічого такого, що задовольняло б комуністичні „розважні вимоги" відносно репатріяції всіх полонених, в потребі навіть примусової. Аліянтський представник, відповідаючи на запити кореспондентів, чого можна тепер очікувати від комуністів, заявив коротко, що він — „не є пророк", щоб могти це передбачити. Згідно з інформаціями, аліянтські представники видвигнули та дали комуністам до вибору такі дві пропозиції в справі репатріяції полонених: 1. Всі полонені по обох боках повинні бути переведені в невтральну і демілітаризовану зону, де окрема комісія Міжнародного Червоного Хреста повинна перевірити їх і кожний з полонених повинен мати право вільного вибору, куди він хоче іти, вертатись до своєї країни, або залишитись в країні, в якій він був як полонений. З хвилиною переведення полонених в демілітаризовану зону, всі полонені повинні вважатися за репатрійованих. — Друга запропонована аліянтами можливість така, щоб всі ті полонені, які вже виявили бажання вертатися до своїх країн, були негайно репатрійовані, а всі інші повинні бути переведені в демілітаризовану невтральну зону і там перевірені невтральною комісією та мати право вільного вибору щодо репатріяції або залишення в тій країні, в якій вони були полонені.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В МЕТРОПОЛІЇ

Ню Йорк. — Сезон українського громадського життя в цій метрополії, подібно, як і в інших українських громадах, поступово входить в стадію свого повного розгару. За кінцем тижня відбулись тут, м. і. такі імпрези:

В. Авраменко відкрив Мистецький Осередок

В п'ятницю дня 26-го вересня ввечорі, відомий наш балетмайстер Василь Авраменко відкрив в новопридбаній і прекрасно влаштованій домівці при Ст. Маркс Плейс (8-ма вулиця) ч. 4, Американсько - Український Мистецький Осередок і Академію Танку та Фільмової Студії. При численно зібраній запрошеній публіці з українського та американського мистецького світу поблагословив домівку парох української православної церкви св. Володимира о. Л. Весоловський, відправляючи молебня та виголошуючи відповідну промову. В мистецькій програмі, що відбулася після прийняття часом і солодким, виступали танцювальні групи колишніх учнів Авраменка п-ни Яловега і п. Петріни, співав баритон М. Мінський, як теж виступали або були приявні артисти Гелен Фрей з Берліна, Місс Ольга Майкапар з Парижу, Місс Кіра Бакланова при акомпанияменті Чічагова, еспанка Вела Монтал, та ціла низка інших осіб. Були теж видатні представники українського громадянства. З сьогоднішнім днем студія п. Авраменка, який фінансово допомагає п. Арсеній, починає розгортати нормальну працю, приймаючи вписи учнів та започатковуючи лекції.

Високе відзначення Д-ра Гарасима

У висліді цілотижневої конвенції Американської Колегії Хірургів, яка відбулася в готелі Валдорф-Асторія та в якій взяло участь понад 11,000 лікарів, відбулося в п'ятницю ввечорі надання титулу братства (феллошип) тої Колегії приблизно 1,100 хірургам, між якими був і відомий наш лікар-громадянин, д-р Е. Гарасим з Филаделфії. Цей титул, що надає право користуватись крім лікарських початкових літер МД ще чотирма літерами ФАКС, є в лікарському світі високим відзначенням за видатні заслуги і досягнення та працю в ділянці хірургії. Після формальностей на конвенції, д-ра Гарасима вітали в готелі Вікторія представники українського громадянства і преси, зокрема д-р Роман Осінчук, голова Українського Лікарського Т-ва, в якому д-р Гарасим є заступником голови. Д-р Осінчук в своїй промові підкреслював професійні та громадські заслуги д-ра Гарасима, стверджуючи, що його високе відзначення є теж відзначенням та гордістю об'єднаних в Т-во понад 500 українських лікарів.

Мистецький вечір українських лікарів

В суботу, 2 7вересня, відбувся в приміщенні Літературно-Мистецького Клюбу оригінальний „Товариський вечір мистецького слова", влаштований і виконаний українськими лікарями. Вечір відкрив д-р Р. Осінчук, а проводив ним д-р Р. Граб. В програму вечора входили мистецькі твори лікарів та були виконані ними самими, або їхніми родинами. Виступали п-ні: В. Кушнір, О. Ленець, Г. Хамула, С. Парфанович та лікарі: С. Ворох, Р. Граб, Р. Осінчук, Т. Крупа, М. Мігоцький, Ю. Мовчан, М. Орловський, І. Чолган та З. Штокалко. На фортепіяні акомпаніював Ігор Соневицький. Мистецькі твори лікарів відчитав дир. И. Гриняк, який — як він це стверджує — не тільки споріднений з лікарями через свого брата, але й сам, що й сам працював два роки в лікарні, хоч і не в характері лікаря.

В тому самому часі в горішній залі Клюбу відома наша письменниця Докія Гуменна, авторка відомих творів „Діти Чумацького Шляху", „Велике цабе" та інших, мала доповідь на тему матріярхату та трипільської культури, що лягли в основу її повісти „Велике цабе". Переважно жіноцтво було виповнило залю. Доповідь була ілюстрована.

Попереднього дня, в п'ятницю, в рямках звичайних вечорів Л. М. Клюбу, ред. Дольницький відчитав репортаж із своєї поїздки автом з Филаделфії до Маямі. Доповідь була ілюстрована.

Наради Українського Республіканського Комітету в Нюарку

В неділю, 28-го вересня. в Українській Централі в Нюарку відбулися наради представників українських організацій в справі участи у виборчій кампанії в користь переобору сенатора Александра Смита. Наради скликав Український Республіканський Комітет стейту Ню Джерзі і в них взяло участь 46 осіб. Нарадами проводив голова Українського Відділу в Красовому Республіканському Комітеті, Д. Галичин. Винесено відповідні рішення і постанови.

МОСКВА ВІДКИНУЛА ЗАХІДНІ ПРОПОЗИЦІЇ В СПРАВІ АВСТРІЇ

Москва. — Уряд Совєтського Союзу відкинув останні пропозиції західних великодержав в справі нової великодержавної конференції для підготовки мирового договору, який привернув би волю і незалежність Австрії. Виявляється, що уряди Злучених Держав Америки, Британії і Франції ще в дні 5-го вересня передали совєтському урядові ідентичні ноти, пропонуючи спільну великодержавну конференцію, що мала б початися в Лондоні 29-го вересня, та на якій були б обговорені і вирішені справи мирового договору з Австрією, відкликання з тої країни окупаційних військ та привернення їй повної національної незалежности і державної суверенности. Идучи назустріч дотеперішнім совєтським вимогам, західні аліянти погоджувалися вже наперед на обмеження австрійських збройних сил, на ґарантію вільних виборів в Австрії та на низку вимаганих Совєтами анті-нацистичних законів. Совєтський уряд, відкидаючи ці західні пропозиції в ідентичних нотах, переданих минулої суботи західним амбасадором в Москві, заявляв, що він не погодиться на жадну іншу акцію, доки не дістане західної відповіді на свою ноту з 14-го серпня. В цій ноті Москва домагалася, щоби в мировий договір з Австрією включити гарантію вільних виборів і основних людських прав та вольностей, як теж елімінацію нацизму і обмеження австрійських збройних сил. Совєтський уряд вважає, що західні ноти з 5-го вересня не узгляднюють цих вимог і тому він ці ноти відкидає. В західних дипломатичних колах розцінюють, що совєтську відповідь як продовження в необмежений час теперішнього окупаційного стану в Австрії та „мертвої точки" східно-західних суперечностей в цій справі.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY 3, N. J.

СТРАХ ПЕРЕД „ДИНАМІЧНОЮ ПОЛІТИКОЮ"

Довгі роки вживала американська закордонна політика усіх засобів, щоб прийти до порозуміння з Совєтами. Був час, коли Америка поступалась Кремлеві майже на кожному кроці у вірі, що тим врятує світовий мир. Гострими критиками цеї політики були в першу чергу ті національностеві групи в Америці, що мали рідних в країнах, з яких вони самі вийшли та які впали жертвою московсько-комуністичного імперіялізму. Знаючи трагічну долю своїх рідних, вони не мали ніяких ілюзій також і щодо кремлівських замірів підбити цілий світ, в тому і Америку, а тим самим знали, що Москві нічим догодити не можна. Вони знали, що Кремль думає тільки про те, що Москва має бути у проводі світу, а ніколи Вашингтон, що в світі є місце тільки для кремлівської диктатури, а ніколи для демократії.

Це почали розуміти тепер також і провідні американські кола. Тому і домагання „динамічної політики", себто сильнішої руки у відношенні до Москви, нині не є вже голосом тільки меншини, різних етнічних груп, але голосом подавляючої більшости американського народу. Та якраз у такому моменті надходять до Америки голоси з Европи, які намагаються придушити ту динаміку,на яку ми тут так довго ждали, вважаючи, що без неї не буде ніякої надії на визволення поневолених Кремлем народів, ні врятування ще вільної Европи перед московським підбоєм.

Переглядаючи останні звідомлення американських кореспондентів з Европи, зокрема з Західної Німеччини, очам своїм не віримо, читаючи про протиамериканські настрої. Німці „не бояться Росії, вони навіть не вірять, щоб вона відважилась на них напасти", пише кореспондент „Юнайтед Стейтс Нюз-Ворлд Ріпорт". Тому вони проти Пакту Оборони, проти зброєння і проти уряду в Бонні, бо „він тримає з Америкою"! Про американських вояків та їхні грабунки в час війни і по ній, кружляють між німцями неймовірні історії, це їх улюблена тема розмов. У всьому, що стрінуло Німеччину, винні — американці. Про злочини нацистів ніхто не згадує. Вся ненависть звернена проти Америки і американців. *Це діється в тому самому часі, коли з Східної Німеччини* ще далі втікає до західного Берліну денно до 500 німців, шукаючи політичного азилю, які розповідають про важкий терористичний режим і безпощадну совєтизацію цеї частини німецької землі та її підготовку до об'єднання з СССР.

Залякана американською „динамікою" також Франція, яка ще досі не може рішитись, на яку ногу стати, чи „іти з росіянами, чи з німцями". Виглядає на таке, пише американський обсерватор, що „реалістична Франція не хоче бачити дійсности". Про те, який дух в Англії, була вже не раз згадка. Можна тільки пригадати, що як ген. Айзенгавер згадав в своїй промові до збору Американського Леґіону про визволення поневолених Кремлем народів, то найсильніше зареаґовано на це в Англії. За нею пішла майже ціла Західна Европа, залякана „динамічною політикою Злучених Держав".

На кого ж тепер нарікати, на Европу, чи Америку, коли американська закордонна політика не являється в відношенні до Совєтів такою динамічною, якою вона повинна бути? Така дивна настава Західної Европи дуже помагає совєтській пропаґанді, яка продовжує свій „мировий похід", представляючи Америку такою, яка силує Европу до зброєння і війни. Через те важко теж говорити про „політичну динаміку" у теперішній виборчій кампанії, бо кожна партія хоче представити себе єдиною, що принесе мир Америці. Цього не було б, коли б не було протиамериканської пропаґанди в самих демократіях, в таких країнах, як Англія та Франція, чи теж в Німеччині, яка не відчуває ні вини за свій гітлеризм, ні вдячности для американського народу, який її піднімає економічно й рятує перед совєтським загарбанням.

Завдання нового президента

Виборча кампанія тепер в повному розгарі і обидва кандидати на президента, губернатор Адлей Стівенсон та ген. Двайт Айзенгавер, докладають максимальних зусиль, щоб залевнити собі перемогу у виборах. Їх зусилля і старання тим більше подивугідні, як подумати, які завдання стоять перед наступним президентом Злучених Держав та яку історичну відповідальність візьме на себе той, що буде 34-тим президентом країни.

Поминаючи всі внутрішні клопоти, згадати б тільки про деякі головніші міжнародні справи, розв'язка і полагодження яких вимагатиме великої відповідальности, великих зусиль і, можливо, чималих жертв.

Головною м і ж н а родною проблемою Злучених Держав є тепер справа миру, точніше, наладнання теперішнього „холодного" ще конфлікту між Злученими Державами та вільним світом з одного боку, і Совєтським Союзом з другого. Президент Труман і двопартійна закордонна політика видвигнули та започаткували здійснення концепції розбудови відповідної сили для досягнення миру. Попередня політика угодовства та уступок у відношенні до Совєтського Союзу цілком завела і Америка цілком природно прийшла до переконання, що Москва буде далеко податливіша на пропозиції миру і співжиття тоді, коли за тими пропозиціями стоятиме величезна могутність. Організація Атлантійського Пакту, Европейська Оборонна Спільнота, загальне зброєння та ціла низка інших заходів подумані як засіб до тої мети: наладнання співпраці та замирення з Совєтським Союзом. Новий президент матиме за завдання змагати до завершення тої політики. Передвиборчі плятформи та заяви вказують на те, що ця політика буде відповідно скріплена, матиме більш „динамічний" характер, а з цим може принести низку нових клопотів і труднощів.

Багато клопотів матиме новий президент і з поодинокими проблемами міжнародної політики. Европейські країни, щоб могти виконати свої оборонні зобов'язання, потребуватимуть ще дальшої а м е р и к а н ської допомоги. „Твердим горіхом" залишається ще теж справа включення Західної Німеччини в західну оборонну систему, як і ціла господарська та політична система інших европейських країн.

Одним з найслабших пунктів в аліянтській міжнародній політиці, з якою матиме справу новий президент Злучених Держав, є положення на Близькому Сході. Цей важливий стратегічний район в безпосередньому сусідстві із Совєтським Союзом ще найменше забезпечений перед найбільш загрозливою на тому просторі совєтською аґресією. Великою перешкодою для забезпечення Близького Сходу є розбурхуваний та використовуваний Совєтами націоналізм арабських народів.

На Далекому Сході найголовнішою проблемою американської політики є війна в Кореї та її безвиглядність, подібно як і безвиглядність миру. Теперішній стан не зможе вже довго тягнутися й Америці та її аліянтам прийдеться винести рішення, або обставини можуть заставити їх до рішень, які зганятимуть сон з очей нового президента впродовж неодної ночі.

Як до усіх цих великих проблем додати ще багатобагато менших, які вже є, або ще можуть виникнути, тоді справді можна подивляти тих відважних мужів, які докладають стільки труду, щоб дістатись до Білого Дому, в якому очікують їх ще тільки більші і відповідальніші труди та обов'язки.

Микола Чубатий

Криза в українознавчих науках

(Думки з нагоди близьких Загальних Зборів НТШ в Америці)

II.

Поява системи історії східної Европи Михайла Грушевського з окремим місцем в ній для українського народу була переломовою подією в історії українознавчих наук. Відтепер чітко був окреслений обсяг не тільки загальної історії українського народу, але також обсяг історії української літератури, українського мистецтва, української музики, одним словом усього духового життя українського народу в минулім. Всі українознавчі науки оперті на історії дістали тепер свій власний український хребет. На основі історичної схеми Михайла Грушевського почала формуватися заокруглена система українознавчих наук, що могла дати відповіді на всі окремі питання українського минулого та теперішнього, зокрема на відношення українських гуманістичних студій до таких же студій російського та білоруського народів.

Звичайно того всього не дав сам Михайло Грушевський, бо він сам був тільки істориком та доволі добрим ерудитом в ділянці української літератури, але це дали його наслідники — історики, соціологи, літературознавці, мовознавці, дослідники історії мистецтва, музики, філософії та вкінці історії всіх наук. В добі української революції та творення української держави (1917) відокремлюється чітко історія українського права як окрема наука, що було ясним ствердженням, що український нарід став вже нацією, політичним самостійним колективом.

Українська праісторія віднаходить окремішність українського народу, чи там його далеких предків вже в добі трипільської культури біля двох тисячів років перед Христом, а потім слідкує за передісторичним та вчасноісторичним буттям українського народу впродовж періодів скитського, сарматського та гелленського сусідства аж до історичних антів. Так зрозуміла праісторія української нації находить дальше розроблення в праісторії українського мистецтва та знайшла високомистецький літературний відгомін в українських клясиків (Зеров, Филипович та другі), що дошукуються джерела української духовости в найбільше глибокім джерелі людської духовости — в гелленському світі. Така праісторія українського народу ставила кріпку наукову основу під повну духову самостійність українського народу та прямо виключала які-небудь духові споріднення з росіянами. Археологічні праці та антропологічні досліди В. Щербаківського поставили остаточну та кінцеву точку на праісторичним українським „і".

Учні та наслідники Михайла Грушевського на полі **історичних наук** надали історичній схемі українського народу, створеній їх майстром, більше державницької туги. Не тільки маса українська була у них двигуном українського минулого, як твердив М. Грушевський, але також інтелігенція, тому українська історія не може бути тільки історією української маси, але історією всіх верств — історією державницьких прямувань українського народу (В. Липинський). Українська маса мала заслуги зберігача самого корення нації в найгірші часи національного лихоліття, але вона часто була чинником, що руйнував українське державне життя, а навіть сліпим знаряддям в руках окупанта України проти інтересів українського народу як нації.

Наслідники М. Грушевського доповнили та скореґували його погляди на джерело духовости українського народу вже в історичні часи та ствердили виразніше, що український нарід втримував побратимство зі західним світом вже в княжій добі, коли повнив ролю вартового брами народів, куди вдиралися азіяти до Европи. Також ціла культура українського народу була пронизана західними впливами гуманізму, барокко та модерними впливами західної Европи. Одним словом український нарід хоч був частиною східно-християнського світу, одначе своїм побратимством з гелленським світом в далеку давнину та зі західним світом в середньовіччі та в нових часах став частиною західного світу хоч і зі своєрідною історичною місією на сході Европи (Ю. Липа). Про західні впливи в українській історії М. Грушевський теж говорив, але не розвинув тієї думки та не підкреслював її так сильно як його наслідники. У зв'язку з тим мусіла прийти конечна ревізія теж його крайніх поглядів набутих від „западно-русской" історичної школи на ролю церковної унії та українського католицтва в історії України.

Логічні консеквенції з історичної схеми М. Грушевського витягнули теж **українські мовознавці**, які доказали, що українська мова розвивалася як самостійна мова прямо з праслов'янського пня та що не було ніколи „общеруської мови" як спільного пня трьох східно-слов'янських мов. Цей науковий погляд найкраще з'ясував акад. Степан Смаль Стоцький та його послідовники.

На основі історичної схеми М. Грушевського **українські літературознавці** розробили історію української літератури як самостійної літератури українського народу, і в старій добі панування церковнослов'янської літературної мови, і теж в новій добі народної літературної мови. Українська література стає окремою духовою цілістю виразником гелленсько-західної духовости українців в минулім та в теперішності. Не хто інший, тільки комуніст Микола Хвильовий цей факт прийняв та з'ясував як напрямок розвою української літератури на майбутнє. Він кидав апель, щоб українська література орієнтувалася на психології західної Европи, а плечима відвернулася від Москви.

Беручи за підставу історичну схему М. Грушевського історики **українського мистецтва** дали замкнений курс історії українського мистецтва та окремої мистецької творчости українського народу, відмінної та самостійної від мистецької творчости російського та білоруського народів. Те саме сталося з ділянками всіх секторів духової творчости українського народу, з музикою, філософією тощо.

Немов завершенням тої наукової системи українознавства, на якій як на твердій скалі, оперлася національна свідомість українських мас та амбіція українців стати вповні самостійним державним народом, було створення **окремої науково узасадненої системи історії українського права — державного (публічного) та приватного. Наука історії українського права маніфестувала виразно державну зрілість українського народу та** намічувала ідеологічні шляхи, що згідно з ним треба організувати державну систему самостійної України. Прямим наслідком того було створення теж **української економічної системи в минулім** (праці М. Слабченка), в теперішності (Волобуєв) та в майбутності.

Заокруглена система новочасного українознавства, оперта на історичну систему Михайла Грушевського, була вже вповні розроблена та науково узасаднена біля 1930 року. Вона давала наукову основу самостійній українській нації і це саме так глибоко занепокоїло Москву. Життя показало, що українське політичне самостійництво не було ділом переходової, революційної пропаґанди, але було вже оперте на такі сильні наукові основи, що й полегші в короткій добі „українізації" на Радянській Україні не наблизили українського народу до Росії, але навпаки віддалили.

Замітне, що хоч східна Україна була відділена від Західної України та від наукового українського світу на еміґрації доволі важко проходимим кордоном, проте українознавство розвивалося там дослівно по тих самих напрямних. Ідеї західної частини української науки перемішувалися з ідеями української науки під радянською владою та взаїмно на себе впливали, з а о к р у глюючи ідеологічно суцільну систему українознавства. **Тепер вже могла бути мова тільки про доповнювання та збагачування тої системи, а не про зміну її основ.**

Цій правовірній українській системі українознавства (якщо в науці можна говорити про правовірність) виповіла безпощадну війну червона націоналістична Москва. Ліквідація Михайла Грушевського як вченого українського історика та цілої його школи (1932) це не була вже тільки ліквідація історичних поглядів Грушевського; це була теж спроба ліквідації цілої тої системи українознавчих наук, що були оперті та всебічно науково розбудовані на історичній системі Михайла Грушевського зусиллями чотирьох поколінь українських вчених.

Москва виповіла тоді бій закінченій новочасній системі українознавства як такій і ту боротьбу перевела усіми засобами брутальної совєтської техніки, як фізична ліквідація вчених, поставлення їх творів на індекс заборонених Москвою книжок, повне вицофання творів „заражених" тою українською науковою системою з обігу та зліквідування навчання поодиноких наук українознавства взагалі або їх переставлення на нові общерусскі рейки під новими назвами. Русифікація Всеукраїнської Академії Наук в Києві була видимим знаком тої невидимої ще досі російської пляновости.

Ідеологію українського самостійництва — духового та політичного, — що випливали логічно з нової наукової системи українознавства, прозвано „українським буржуазним націоналізмом", зате нову общерусску науку охрещено „культурою соціялістичною по суті а українською по формі". Почалася на східній Україні доба українського наукового та культурного лихоліття, що прибирає на силах з кожним роком. Цей стан триває донині.

(Докінчення буде)

„СОНЯШНІ ДНІ"

Соняшниковий колір обгортки і росяна свіжість картинки роботи Ніни Мудрик роблять миле, погідне враження і в такому ж настрою ведуть читача на стрічу з авторами книжечки (Соняшні дні; відбитка з „Нашого Життя", Филаделфія, 1952). Всі вони відомі і заслужені письменники дитячої літератури. І як при кожній зустрічі — по довшій прірві — очі допитливо шукають зміни: виросли, змужніли — чи рокам подалися, напнули крила до лету вгору — чи тягнуть будні по битому шляху?

Іноді не помічаємо змін, здається все по-давньому, як оце в новій, соняшній книжечці. Усе в ній, як було колись в рідному краю: „... зелені поля, тихий гайок, соловейки і фіялки, хлюпаюча річка, рахкають жаби, стрибають на дубині галки, весело мекають овечки на втіху малого пастушка". — Вкінці обжинки на фармі, виведені з етнографічною вірністю. Усе те мальовниче, м'яке і навіть зворушливе для нас дорослих, що вродилися і жили у чарівній нашій Батьківщині, бо вона по кінець життя нам ввижатисьме у споминах і снах.

Звичайно, хочемо і треба вщепити в молоду душу дитини любов до рідного краю, та описовий матеріял в книжечці, хоч і вартісний, замало дає яскравих, емоційних моментів, яких так жагуче прагне дитина дошкільного віку. Коли метою „Соняшних днів" є допомогти матерям і дошкільним виховницям у праці з дітьми, тоді корисно було б водночас з матеріялом подати теж деякі методичні вказівки, тобто: як цей матеріял дітям подати. Прим., яка ціль, як ввести в потрібний настрій, яких вжити посібників, як перевести інсценізацію, які ставити дітям питання, щоби їх зактивізувати і привчити вільно висказувати свою думку. Очевидно, не все те виконується одного дня, до теми вертаємо кілька разів і все з іншим підходом. Без тієї підготовки по прочитанні або розповіді обов'язково йде питання „чи дітям подобалася казка?" — „Таааак", почуємо таку ж саму формальну відповідь, і на тому звичайно кінець.

Соняшна книжечка мало бере до уваги найближче довкілля дитини, що є невисихаючим джерелом перших дитячих зацікавлень, не заспокоює природної жадоби знання, не дає відповіді на стільки запитань „чому, як, навіщо?", що на них іноді не стає терпцю відповідати. Книжечка дає мало матеріялу на теми, які не тільки цікавлять, а просто хвилюють наших дошкільнят, передусім тих, що живуть в містах. Як виховно і повчально можна використати в іграх і гутірках, у казковій формі, такі щоденні дії, як реаґування на червоне і зелене світло на перехрестях вулиць, спинювання колового руху в поближжі шкільних будинків, вживання телефону у важливих випадках (наші малята вже привчені орудувати, а то й відбирати телефон), демонстрування на іграшках правильної їзди автом і причин різних випадків, далі як купувати квитки їзди і як поводитися в трамваю чи в підземній залізничці. Дошкільні діти дуже люблять вживатися в такі ролі. Близькі і цікаві сьогоднішній дошкільній дитині є теж радіо і кіно-фільми, хоча вона не в силі ще схопити цілості, лиш фраґменти. Та все ж радієві передачі для дитячих садків (кіндерґарден ін ди ер) мають виховне значення. І взагалі, місто з виявами свого щоденного життя і цивілізаційними досягненнями настільки глибоко увійшло в дитячу психіку, що навіть тоді, коли діти перебувають серед природи в оселях, таборах, вони у вільних іграх і майструванню найрадше вибирають міську тематику. І цього явища не слід недоцінювати, коли хочемо приготовити дітей до життя сьогодні і завтра.

В „Соняшних днях" ще одно нагадує давні часи у рідному краю. Це дитячі вірші, дороблені до мелодій народних пісень. Найбільшою популярністю у тій музичній комбінації втішаються мелодії пісень „Там на горі сніг біленький", „Ой під гаєм, гаєм, гаєм зелененьким" (як в книжечці) та часто теж „Заграй-ми цигане старий", „Взяв би я бандуру" і багато інших. На те, що голосова скаля тих мелодій цілком не під силу малій дошкільній дитині, мало хто звертає увагу. Невже ж не маємо справді дитячих пісеньок, можливо, для вуха публіки на імпрезах не досить ефектовних, але зате щиро по-дитячому безпосередніх? Їх багато, з нотами і поясненнями для рухових інтерпретацій, у „Весняночці" В. Верховинця (Харків 1927). Тут і там, в дитячих виданнях, знайти теж можна щось для малих дітей більш підхоже і нове.

Соняшна книжечка своїм об'ємом маленька і тому, мабуть, не могла вмістити кілька настільних ігор та зразків дитячих іграшок-саморібок. Цей рід занять сприяє розвиткові дитячого думання і вільної творчости, дає теж нагоду для вдумчивої тиші, однаково потрібної дітям і матерям.

Цих кілька завважень цілком не зменшує вартости „Соняшних днів", навпаки підкреслює пекучу потребу такого видання для широкого вжитку, і не тільки для читання і розказування дошкільним дітям, але теж як книжечка-лектура для молодших школярів.

Упорядкувала цю нову книжечку п. Марія Юркевич, що після Софії Русової є сьогодні найкращим знавцем української дошкільної справи. І коли до співпраці з нею стануть, крім активних вже в тій ділянці письменників, теж молоді, хай початкуючі але талановиті мистці пера, ліній і звуку, тоді дитяча сторінка в „Нашому Житті", яку редаґує п. Марія Юркевич, а видає Союз Українок Америки, набере більше різноманітного виразу, а чергові окремі видання стануть цінним вкладом в українську дитячу літературу.

Марія Пастернакова

Д-р Роман Криштальський

Український Державний Центр

(Доповідь на 5-тому Конґресі Американських Українців)

(2)

Але аж нова дійсність після перемоги аліянтів, особливо в американській зоні Европи, дала спроможність нового оформлення і оживлення тієї боротьби. На справді соборній еміґрації знайшлася українська національно-політична провідна верства всіх земель зі своїми політичними партіями і організаціями. Важко було зібрати і упорядкувати ті українські сили. Від 1945 р. почалися консолідаційні заходи. Ясно, що в їх осередку стояв Державний Центр УН-Республіки з президентом А. Лівицьким наслідником Симона Петлюри на чолі. Ці заходи завершилися створенням Української Національної Ради і Виконавчого Органу при Державнім Центрі 1948 року. Всі політичні партії, крім однієї ввійшли до УНРади, признаючи їй єдине право репрезентувати Україну перед світом. Традиційний Укр. Державний Центр, створений революцією 1917 року, дістав оце вдруге ствердження плебісцитом політичної еманації українського краю. Голова Директорії, як голова держави, УНРада як еміґраційний український парлямент і її Виконний Орган — це те, що тепер розуміємо під поняттям Українського Д е р ж а вного Центру.

Значення такого єдиного репрезентанта України для дальшої боротьби величезне. Без такого єдиного центру неможливе зосередження думки і волі народу, конечне в обличчі рішальних подій, що до них наближається світ. Без такого єдиного репрезентанта неможливо добитися признання, навіть простого респекту, з боку чужих, зацікавлених українським простором — держав.

Ми, українці, в цьому відношенні в вигідному положенні, в порівнянні з деякими народами, що так само знайшлися під совєтською окупацією. Бо у нас Державний Центр оснований на леґальній тяглості, репрезентованій навіть тим, що досі на чолі стоїть перший наслідник Симона Петлюри, президент Лівицький і першим головою Виконного Органу став останній прем'єр Самостійної України сл. п. проф. І. Мазепа. Крім того Український Держ. Центр основується на признанні ВСІХ — опріч однієї — живих політичних українських груп, від націоналістичних через центрові — демократичні до соціялістичних — від східних до західних. Укр. Державний Центр це вірний носій ідей 22 січня 1919 року: УКРАЇНСЬКОЇ СОБОРНОЇ САМОСТІЙНОСТИ.

Так новооформлений Держ. Центр почав свою діяльність. В першу чергу акція видавнича: Видання періодичних бюлетенів про важніші події українського життя в краю і на еміґрації, коротні брошури про засадничі позиції УНРади та основні лінії її політики; видавництва для ужитку міжнародного політичного світу, про Західньо-Українські Землі (книжка готується до друку). Таких видавництв польських про укр. західні землі маємо вже чотири — а із-за браку фондів ледве чи зможе виявитися українська книжка), періодичні статті в пресі і журналах прихильних УНРаді, періодичні статті в пресі і чужинних журналах, особливо італійських, англійських і німецьких, час до часу і французьких, безпосередні контакти, розмови, конференції з представниками чужих урядів і чужого політичного світу. В Англії представництво УНРади удержує постійний зв'язок з представниками обох партій, інформуючи про українське політичне життя. Так само в Італії, представники УНРади є у постійному зв'язку з італійськими послами і сенаторами, та заходами представництва засновано італійсько-українське товариство, на якому минулого тижня реферував про стан української справи, заступник референта заграничних справ інж. Андрієвський. Аналогічну діяльність розвиває представництво УНРади у Франції. УНРада дбає про приєднання симпатій і приязних настроїв серед міжнародніх партійних організацій. І так подбала, щоби її члени, що належать до демократичних організацій, взяли участь у 2 міжнародніх з'їздах-конґресах, лібералів в Лондоні (1949) другий раз в Штутґарті (1950).

На обох з'їздах роздано нашу політичну літературу, інформовано учасників про укр. питання і предложено до схвалення резолюції про укр. політичні домагання, які були й схвалені. Так само подбала УНРада про участь членів соціялістичної партії в міжнародньому конґресі у Франкфурті (1951) з такими самими вислідами. Так само представники УНРади були на Загальному зібранні Ради Об'єднаної Европи в Штрасбурзі (1950) і там пояснювано укр. політичні домагання на зібраннях европейських і американських журналістів, там теж мали представники УН-Ради розмову з головою зібрання Об'єднаної Европи — Спааком. Багато заходів присвятила УНРада справі прийняття її заступників до Орґанізації Европейсько Руху. В тій організації діє секція Східньої Европи в якій заступлені є уряди сателітів і УНРада робить безперервні заходи, щоби її представників прийняти в склад повноправних членів тої секції. Ці старання покищо довели до того, що представники УНРади були допущені до зібрання згаданої секції в січні 1952 р. в характері обсерваторів і вони продовжуються далі. УНРада є в приязних тісних взаєминах з Білоруссю і Балтійськими державами, так само з політичними представниками т. зв. поневолених народів СС-СР. З тими народами зв'язують нас суттєві інтереси спільної боротьби з московським імперіялізмом, понад те, УНРада має на оці наладнання майбутніх приязних тісних взаємин із згаданими поневоленими народами з метою створення політичної формації на Европейському Сході, яка стала б противагою імперіялістичної політики Росії.

(Закінчення буде).

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

ПРОЦЕДУРА РЕЄСТРАЦІЇ І ГОЛОСУВАННЯ

Національні організації поширюють поміж своїми членами брошуру, яка пояснює американським громадянам, особливо таким, що голосують уперше, що вони мають робити, щоб зареєструватись і голосувати підчас національних виборів 1952 року. Брошура під назвою „Абетка виборця: як зареєструватись і голосувати", виготовлена Загальною Радою Громадської Єдности для непартійної, всенаціональної кампанії про реєстрацію та голосування, проваджені Американською Герітеж Фундацією.

Брошура подає три основні кваліфікації права на голосовання: 1) Громадянство Злучених Держав від народження або після натуралізації, 2) Вік принаймні 21 року за винятком Джорджії, де встановлено вік виборця — 18 років, 3) Перебування в даному стейті (здебільшого, рік), в повіті (від трьох до шости місяців) і в виборчій окрузі (від 30 до 60 днів).

В брошурі особливо підкреслюється, що виборець мусить бути заздалегідь зареєстрованим, щоб мати право голосувати. Зважаючи на те, що період реєстрації різний в різних стейтах, брошура подає інформації про те, що довідатись про реєстрацію можна по місцевих виборчих бюрах, Міських Радах, судах та інших громадських і політичних організаціях.

В брошурі також подано вимоги для виборців по різних стейтах, особливо для виборців по різних стейтах, особливо для тих, що голосують вперше. Подано також описи типових виборчих пунктів і обов'язки різних урядовців при цих пунктах.

Тлумачаться також питання, що їх ставлять виборцям при голосованні: адреса, ім'я, вік, сімейний стан, як довго виборець перебуває в даному стейті, коли видані були папери про натуралізацію і назва установи, що їх видала.

Брошура описує також анкету, що дається виборцеві в деяких стейтах. Навчається також, як користуватись виборчою машиною і які поради та допомогу може виборець мати, якщо він її потребує. Пояснюється також, що робити, якщо виборець є в подорожі в період реєстрації і як одержати довідку про відсутність і не втратити право голосування, діставши наперед виборчий бюлетень. Також пояснюється, як правильно користуватися виборчими бюлетенями.

Брошура підкреслює факт, що кожний громадянин може голосувати, як він хоче, що ніхто не може довідатись, за кого він голосував, незалежно від того, чи при голосуванні було вжито машину чи паперовий виборчий бюлетень. Зазначається також, що, хоч голосовання триває такий короткий час, — це є основна привілея американських громадян.

„Голосовання є дуже простий акт, але надзвичайно важливий", — такий висновок робить брошура. „Це є право, на якому базується наша свобода. Кожний має боротись і навіть умерти за це право. Це вам коштує тільки трохи часу і зусилля".

Брошуру „Абетка виборця: як зареєструватись і голосувати", можна дістати через національні і соціяльні організації, що беруть участь в кампанії за реєстрацію та голосовання. Якщо ви не можете дістати її в своїх організаціях, напишіть до Загальної Ради Громадської Єдности, 20 Вест 40 вулиця, Ню Йорк 18, Н. Й. і вкладіть одну трицентову поштову марку на покриття поштових витрат.

СЛОВО РІДНЕ

(Завваги з приводу появи підручника української мови)

Поява шкільного підручника — явище, здається, не таке то вже важне, щоби про нього аж розписуватися. Адже це річ самозрозуміла, що де є школа, там і є шкільні підручники. Бо ж добра книжка це необхідна частина всякого навчання.

І так само життя поставило українську Учительську Громаду в Америці перед невідкличну конечність, дати дитині в руки добрий підручник української мови. Учительська Громада веде цілий ряд курсів українознавства, де скількість дітвори йде вже поза тисячку. І ось для тієї дітвори, підготовила вона ряд підручників. Покищо появилися друком два з них, а саме: в минулому році „Мово Рідна", а цими днями другий п. н. „Слово Рідне".

Книжку „Слово Рідне" склав довголітний педагог, знавець методики проф. Кость Кисілевський. Вводить нас у це друковане слово прегарний вступ „На новій Землі", який ставляє перед очі молоді ідею „поважайте й цініть американську науку, але любіть і пізнавайте свою рідну" та пісня-молитва „Боже великий єдиний!" Цілість книжки побудована не шаблоново, а за оригінальними, цікавими циклями, що напевно заінтересують юного читача. Їх разом десять. Ось вони: „Наша батьківщина" — перший, основний цикль, що просто визнає напрям цілої книги. Маємо тут схоплені в кількох рисах найважніші відомості про Україну, прекрасний вірш Б. І. Антонича „Батьківщина", мальовничий опис Карпат „На Сокільськім" та вірш „Наші гори" пера Б. Лепкого, барвистий нарис „Море" О. Кисілевської, соняшна поезія Л. Українки „Тиша морська", повний ніжних тонів вірш О. Олеся „З кримських образів", насичений барвними описами нарис І. Франка „Лесишина челядь", прегарна, сповнена ніжною любов'ю до рідної землі поезія М. М. Мельника „Б'є північ", та повний сонця й краси опис баштану з повісти І. Н. Левицького „Хмари". Закінчує цикль В. Самійленкова настроєва „Вечірня пісня".

Дальші циклі поширяють пізнання рідної землі на щораз то нові ділянки. В циклі „Історія України" є нариси з давньої історії України та її княжих городів авторів І. Крипякевича, Н. Полонської - Василенко, Повстенка, Пастернака, О. Степанової. Його закінчує згадка про Листопадовий Зрив. Наступний цикль „Казковий світ України" приносить юному читачеві оригінальні українські казки, а цикль „Розвага" дає йому зразки щирого, українського гумору, що виливається так пребагато у „Співомовках" С. Руданського, казках і приказках Л. Глібова та багатьох інших авторів. Цикль „Різдвяні звичаї" змальовує прегарну, старовинну, українську традицію, зв'язану з Свят-вечором та Щедрим вечором. Окреме, осереднє місце, поза циклями, займають дві статті, присвячені темі „За соборну й незалежну Україну!".

За ними іде цикль „Тарас Шевченко — Геній України", присвячений творчости великого Кобзаря. Закінчує його глибоко настроєвий спогад К. Кисілевського „На Тарасовій могилі." Назви дальших циклів „Лихоліття в Україні" „Народня поезія в звичаях і піснях", „Праця і пильність основи життя", та „Героїзм і герої" говорять самі про себе. Закінчує книжку чарівна поезія — молитви М. М. Мельника „Спаси, рятуй нас, Пречиста Діво". Виховну вартість цієї книги підносять мистецькі світлини та картини українських мистців Івасюка, В. Бядинюка, П. Ковжуна, М. Бутовича.

Треба ствердити, що книжка проф. К. Кисілевського це не тільки підручник до навчання мови на певному, шкільному ступні. Це щось більше, іменно, це провідник по широкім полі українознавства. І в цім якраз її вартість. Бо вона вказує нам, як реалізувати теоретичні міркування на тему виховання української дитини. Користуватися тією книжкою можна на різних ступнях навчання молоді в літах від 9 до 18. Учительська Громада покищо не провадить цілоденних шкіл. Вона організує наразі вечірні курси української мови. Книжка проф. К. Кисілевського має за завдання заспокоїти пекучу потребу цих курсів, в першу чергу. —

Поза цим нехай буде вільно мені, від організації Учительська Громада зложити на цьому місці щиру подяку тим, хто причинився до появи тієї цінної книжки. В першу чергу проф. К. Кисілевському за велитенську працю, вложену в цю книгу. Неменше щира подяка належиться У.К.Комітетові за грошевий даток, який дав змогу приступити до реалізації видання, та У.Н. Союзові за це, що радо пішов на зустріч Учительській Громаді, і допоміг вийти на денне світло цій так дуже потрібній книжці. —

Микола Кокольський

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шікаґо, Ілл.

Річний Пікнік Т-ва „Українських Професіоналістів і Бизнесменів.

Т-во „Українських Професіоналістів і Бизнесменів в Шікаґо існує від кільканадцяти років, але війна та її наслідки причинилися до того, що діяльність Т-ва була завмерла. Багато членів Т-ва, за той час, відійшли у вічність..., інші покинули купецтво з різних причин, а ще інші перестали думати про свою організацію. Бо кожний з нас може легко уявити собі що в такому „Вавилоні" як Шікаґо, наші фахівці та купці не є залежні виключно від своєї, української публіки. Це вони самі бачать дуже добре. Але разом з тим всі наші місцеві організації при кожній нагоді ставлять немалі домагання до тих-же самих фахівців і бизнесменів, мимо того, що клич — „свій до свого" у відношенні загалу до своїх купців і фахівців — дуже слабо переводиться в життя.

Отже здавалося, що вже більше не вернуться ті часи, коли наші фахівці і бизнесмени уладжували гучні та веселі пікніки, де запрошували своїх клієнтів та приятелів, а гостили гостей дійсно по-господарськи — все даром. Вони — наші професіоналісти і бизнесмени — організували нераз власним коштом гарні концерти для безплатного користання нашої громади. Спомин про ті часи не міг так легко промайнути і так скоро затертися у пам'яті ще живих учасників; люди згадували їх тай питали себе — чи і коли ті часи вернуться.

Теперішня хвиля принесла з рідних земель багато сумного та тривалого а заразом приносять нові надії із живою кров'ю та молодим життям наших братів і нові можливості для зміцнення та закріплення головних баз всього нашого життя — купецтва, ремесла, фаху.

Отож, наші професіоналісти і бизнесмени, доцінюючи признання громадянства, знову зійшлися, приєднали нових охотників тай разом рішили в минулому році відновити діяльність своєї організації. Правда, не всі ще наші професіоналісти і бизнесмени зрозуміли вартість приналежности до питомої організації, так само як ще не увесь наш загал зрозумів, що, попираючи своїх купців та своїх фахівців, ми причинюємося без найменшого зусилля до витворення цеї могутньої сили, якою вже давно користуються тут інші національности і використовують її для загального добра, для помочі і визволення поневоленої Батьківщини!

Скажімо, що в Шікаґо є тільки 25,000 українців і що кожний з нас видає пересічно $255 на тиждень. Це нам дасть яскравий образець того, що ми в Шікаґо — приблизно видаємо тижнево — а саме: $650,000. Коли ж помножимо цю суму через 52 тижні в році — то одержимо річну суму 3,250,000 долярів! З наведеного бачимо, що вже це фіктивне, неточне число нашого громадянства видає річно — хоч-не-хоч — три мільйони і двісті п'ятдесять тисяч долярів на найконечніші потреби життя. — Але — і на превеликий жаль, — дуже маленький відсоток з того дістається до наших купців і наших фахівців. Отже, легко можемо уявити собі чому ми все „бідні", чому в нашому збанку все панує посуха... і нема чим закропитися у скрутну хвилину..., тай чому — в загальному відношенні — Народний Фонд УКК, ще досі не осягнув суми $250,000 на рік! Чому ми не маємо хочби маленької лічниці, хоча добрих лікарів зовсім певно не забракло б нам! Чому колись — при дуже малому числі нашої інтеліґенції — Шікаґо мало два своїх власних часописи, а сьогодні багато наших людей прилюдно парадує з „Дзєнніком Чікаґовскім"!

„Та нема диводи", — як каже Галактіон Чіпка — „ми ще до неодного не дійшли. Але вірте мені, ми поступаємо дуже скоро вперед і... найдалі за 50 років буде і в нас голосно..."

А закищо — то Т-во Українських Професіоналістів і Бизнесменів, відновивши свою діяльність, вже цього року уладило дуже вдалий пікнік з безплатн. підприємством. Він був вдалий тим, що в ньому взяло участь понад дві тисячі наших громадян міста Шікаґа. Правда — переважно старші громадяни, які ще добре пам'ятають кращі часи і працю наших бизнесменів, взяли масову участь в пікніку. Пей перший пікнік, як згадав у своїй промові — відомий своєю рухливістю та зручністю — голова Т-ва „Українських Професіоналістів і Бизнесменів, п. Іван Дужанський, т-во уладило з вдячности для нашого громадянства за піддержку та для заохоти до дальшої та активнішої підтримки, бо тоді наші купці і фахівці зможуть зробити багато більше приємности для загалу та добра для загально національної справи. Т-во дало нагоду своїм покупцям не тільки гарно забавитися, але й скористати з безплатного підприємства, на яке Тво видало 1,000 долярів. — Були в ньому такі вартісні речі для домашнього вжитку та для вигоди, як напр. електрична холодільня, електрична пральня, телевізійний апарат, радіо-фоноґраф-комбінат, два гарні спеціяльні фотелі до телефону, дві стоячі лямпи з порцеляни для прикраси мешкання, електричне залізко і т. п.

Крім того Комітет не забув про молодих та наймолодших наших, обділивши дітвору мороженим та даючи їй нагоду вибігатися та отримати нагороди в пописах-перегонах.

Можна зовсім сміло сказати, що наші професіоналісти і бизнесмени вповні осягнули свою намічену ціль, т. зн. вповні задоволили учасників пікніку. Бо і весела музика приґравала до танців і багатий буфет та кухня зі свіжими напитками та перекусками працювали справно до останку.

А з того всього можна надіятися, що будуча імпреза чи пікнік уладжені Т-вом „Українських Професіоналістів і Бизнесменів" в Шікаґо — приєднає собі ще більше публіки.

А. І. Ко.

Честер, Па.

Український День — на цілі УККА.

В неділю 7 жовтня ц. р. відбувся у нас Український День, улаштований місцевим відділом УККА, при співучасті майже всіх українських організацій м. Честеру. В дружній атмосфері старша і молодша іміґрація прозеля пополудне в затишку пікнікової площі Савой, дві милі за містом. В настроєному пошумі автентичних українських верб, неодин учасник свята — призабув свою сіру буденщину, гамір фабричних станків цього сильно індустріяльного міста, де всі заробляють важко на свій прожиток. В тіні зелених, традиційних верб було затишно і легко, як на глухому селі на рідних землях.

Свято відкрив голова честерського відділу УККА, п. Микола Муляр, представивши зібраним ціль зустрічі: допомогу українському Конґресовому Комітетові. Провід Свята перебирає з черги п. Григорій медвідь, голова парафії Успення Пресв. Богородиці, тут роджений українець. Першим промовцем був популярний на терені Честеру п. майор Михайло Дармограй, із Филаделфії. В сильних словах, англ. і українською мовами, представив він зібраним американську політику під сучасну пору, та як нам, українцям, до неї якнайкраще достосуватися.

Злучений мішаний хор м. Честеру, під знаменитою орудою п. Володимира Корчинського (голови „Самопомочі" в Честер) — відспівав ряд українських пісень. В часі концерту виступив головний промовець Свята, д-р Микола Ценко, із Филаделфії. З'ясувавши ціль українських Днів в Америці, представив шан. бесідник сучасне положення нашого народу на рідних землях, як теж завдання української іміґрації, розкиненої тепер по всім світі. Заторкнув все актуальну проблему „старшої" і „молодшої" іміґрації подав великі досягнення старшої іміґрації, закликуючи „молодших" включитися в старе й широке громадське русло, допомагаючи „старшим" своїм молодечим ентузіязмом та досвідом із Краю. В першу чергу слід нам всім без винятку об'єднатися на загально-національній плятформі УККА. — Також промовляв голова филаделфійської фулії УККА, п. Бак-Бойчук, подавши ряд дуже цінних думок, відносно нашої громадянської праці, в рямцях нашого найвищого національного авторитету в ЗДА — Українського Конґресового Комітету.

Другою частиною Свята, був виступ танцюристів-аматорів і малих, здібних музиканів-мандоліністів, із української парафії Успення Прес. Богородиці в Честер. Діточа оркестра існує тут від двох років, під проводом параф. дириґента, п. Сергія Ковальчука. Знову ж танцюристи, це від ряду літ відома на терені Честеру мистецька група тут родженої молоді, в останніх роках доповнена свіжими силами новоприбувших. Довголітнім мистецьким провідником цієї групи є п. Теодор Торстлик, тут роджений ентузіяст рідного мистецтва, як теж відомий рисівник і популяризаор укр писанок на терені міста і околиці, а раніш — і Филаделфії. Танцюристи, вісім дівчат і чотири хлопці, виступили в гарних національних строях, на один лад шитих і вишиваних. На закінчення виступив здібний танцюрист п. Мирон Подригуля, син далекої Волині, що відтанцював три трудні танки: „Гонту", „Аркана" і „Чумака".

Чистого приходу з українського дня було 341 дол., яку то суму вповні вислано до централі УККА. Учасників свята було понад триста осіб хоч у Честері живе багато більше українців... Одно слід зазначити: це була перша спроба громадсько - національного об'єднання всіх свідомих українців м. Честеру, і як така, була вона незвичайно удатна і похвальна! А це важніше, як доляри, що їх зібрано і переслано на політичні цілі УКК.

(Українець).

ЗАКЛИК ДО УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА,

що студіює на каледжах та університетах Каліфорнії, щоб подали свої адреси до Мирослави Томоруґ, 2904 Whaler Str., Apt. 3, Berkeley, Calif., в цілі наладнання українського життя на цьому терені, та створення Української Студентської Громади чи товариства на професійній базі.

М. Томоруґ.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

„ЗОЛОТА ПШЕНИЦЯ З УКРАЇНИ"

„Наповнений до верху зерном самозвал (автомашина з пристосованням для самовивантаження — ред.) вискочив зза лісосмуги, заколихався, розсипаючи збіжжя, і помчав битим шляхом на Софіївку..." („Рад. Укр." 15 серпня).

Це образок, яким способом і темпами вивозиться з України хліб.

„Достроково ... виконали річний плян хлібозаготівель колхози і совхози Ровенського району Ворошилоградської области, здавши на заготівельні пункти найціннішої продовольчої культури — пшениці на 300 тисяч пудів більше ніж торік ...на 400 тисяч пудів хліба більше здали на державні заготівельні пункти колхози і совхози Біляївського, району Одеської области. В загальній кількости зданого хліба 95.5% становить найцінніша продовольча культура пшениця ... Плян здачі пшениці з Володарського району Сталінської области виконано на 120%. Державі здано пшениці на 458 тисяч пудів більше ніж торік..." (Рад. Укр." 14 липня).

Це короткі нотатки (а їх є сотні — ред.) про виконання плянів річного грабування хліба з України, які дають у фрагментах обсяг цього грабунку: поодинокі райони лише „перевиконують" пляни на сотки тисяч пудів (пуд — 16.4 кґр.) „найціннішої продовольчої культури — золотої пшениці". Річно на Україні „заготовляється" понад міліярд пудів зерна. Цього року, судячи з звідомлень, це число буде значно перевищене.

Що ж залишається на Україні і що їдять колхозні діти? На це питання відповідає та ж „Рад. Укр." з 15 серпня, яка показує, як українські діти з шляхової пилюки змітають зерна випадково розсипаної жмені зерен цієї пшениці, злобно лютуючи, що ці зерна попадають цим дітям. Один з пасажирів на автомашині з пшеницею, яка хвацько вилетіла з-за колхозної лісозахисної смуги на шлях, каже:

„Це вже просто злочин ... ви тільки гляньте, — показує він на хлопчиків, які поралися біля мішка край шляху. — Бачите скільки зернаназмітали" (Рад. Укр." 15.8).

Українські діти, збираючі з шляховим пилом зерна розсипаної пшениці, міліярдами пудів продукованого їх батьками — колхозними рабами Москви — оце символічний образ сучасної України.

ДАЛЬША „ПШЕНИЧНА РЕКОНСТРУКЦІЯ" УКРАЇНИ

„В цьому році площа посівів озимих культур на Україні значно збільшується. Особлива увага приділюється розширенню посівної площі основної продовольчої культури — пшениці" ... („Рад. Укр." 8 серпня).

На початку цього року, українське сільське господарство, затиснуте в кліщі московської колоніяльної економічної політики супроти України, яка штучно стримувала інтенсивний розвиток сільського господарства, — настирно ломало ці окови — питома вага в сільському господарстві тваринництва, інтенсивних, кормових і т. ін. культур постійно зростала і питома вага в посівах зернових культур зменшувалась, хоч сумарна продукція зерна, у висліді зростання врожайности, збільшувалась. Нині Москва перетворює Україну в колонію монокультури — пшениці, гамуючи розвиток інших галузів сільського господарства і тим підриваючи основи економічного універсалізму і суверенности сільського господарства України.

Московська на Україні „аґрономія", як каже передова стаття „Рад. Укр". з 8 серпня, переповідаючи постанову ЦК КП(б)У про поширення засівів пшениці: „У зв'язку з тим, що значна частина озимої пшениці в республіці сіється по стерньових попередниках (цебто практично, пшениця по пшениці. ред.) ..." радить провадити оранку „стерньових попередників під пшеницю" у той же день, коли знято врожай, але не пізніше, як на третій день".

МОДНА МОСКОВСЬКА ПІСНЯ

Лондонське радіо зловило модну тепер у Москві пісню, яка зачинається такими словами (в перекладі): „Коли Сталін щось сказав, то ти вже це маєш, або матимеш..." На жаль, радіо не подало дальших слів пісні, що совєтські невільники матимуть: Соловки, Колиму, звичайну в'язницю, чи смерть...

ЗАКЛИК У.К.К.

В СПРАВІ ГОЛОСУВАННЯ ПРИ ВИБОРАХ!

Українці! Громадяни Америки!

Уже незабаром, бо всього за кілька тижнів, мільйони американців, громадян З'єдинених Держав Америки різного національного походження, підуть до виборчих пунктів, щоби користати з великого права, яке дає їм Конституція З'єдинених Держав.

Підуть туди, — виконуючи й свій великий обов'язок перед своєю Країною, що в цей важливий і вирішальний час повинна задемонструвати ворожому їй комуністичному світові свою велику внутрішню силу: нічим необмежену, нічим не гальмовану політичну активність її громадян. Показати, що в цю відповідальну пору немає тут пасивних, байдужих, невтральних! Що всі, свідомі цієї пори, знають, чого прагнуть і розуміють, хто й як повинен керувати справами нашої країни й зготовити кращу долю неволеному сьогодні світові. Доказати, що все, роблене досі, тепер і в майбутньому — це не забаганки гурта чи ґрупи — але вияв волі й бажання усього суспільства країни.

Підуть до виборчих пунктів й американці українського походження, щоби віддати свої голси у виборчі урни та обрати президента, його заступника, сенаторів, конґресменів.

До Вас, Земляки, Американці українського походження, до Вас, Громадяни З'єдинених Держав, що можете користати з виборчого права, звертаємося сьогодня із закликом: сповніть свій громадянський обов'язок перед нашою Країною і голосуйте!

Пам'ятайте, що передумовою сповнення Вами цього громадянського обов'язку є необхідність своєчасно зареєструвати себе — подбати, щоб Ви були вписані у виборчі списки. Без цього — не матимете змоги скористати з права виборця. Без цього — не можете сповнити Вашого громадянського обов'язку.

Тому подбайте про це. Речинці реєстрації в окремих стейтах проголошені в пресі.

Українські Організації, Товариства й Установи, пригадайте це своїм Членам!

Украніський Конґресовий Комітет Америки закликає Екзикутиви Філій та Відділів подбати, щоби акція — реєстрації й участь у виборах — була проведена серед американців українського походження у всіх місцевостях.

Земляки!

Сповніть Ваш обов'язок перед нашим неволеним Рідним Народом. Бо сила нашої Країни — передумова загибелі московсько-комуністичної тиранії в світі, а тимсамим і в Україні.

Ню Йорк, у вересні 1952 р.

Український Конґресовий Комітет Америки.

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

Місяць збору передплати на недільне видання „Свободи"

Минули літні місяці, коли люди або виїжджали кудись на відпочинок і цікавились не так читанням, як лісом, водою та чистим повітрям, або просто знемагали від спеки і через те не могли читати. Тепер уже маємо осінь, з прохолодними днями, довшими вечорами, коли людину, що живе й розумовим життям, мимоволі тягне до книжки, до газети. А не за горами ж іще й зима, із сльотою й снігом, коли для людини найсолодшою умовою відпочинку стане хатній затишок, а в ньому ті ж таки книжка та газета. Тільки ж якою книжкою чи газетою, повинні наші люди заповнювати години свого осінньо-зимового відпочинку? З огляду на це ми й хочемо нагадати українським читачам про те, що недільне видання „Свободи" — єдине серед українських видань, яке щотижня приносить цікаві оповідання, науково-популярні статті, огляд нових українських книжок, розваговий матеріял тощо. Щоб це більше поширити це наше видання серед українських читачів, ми проголошуємо місять збору передплати на нього, що має тривати від 15 вересня до 15 жовтня ц.р. А щоб стимулювати збір передплати в окремих, особливо віддалених місцевостях, ми звертаємося до окремих людей доброї волі з просьбою допомогти нам у цьому, заохочуючи на місці своїх рідних і знайомих до передплати.

В подяку за це ті особи, що зберуть по 5 передплат, будуть відзначені в нашому тижневику, а хто збере 10 або більше передплат, одержить ще й книжкову нагороду за власним вибором. Ось ті можливі нагороди:

1. „Пропам'ятна Книга" УНС, 2. „Ювілейний Альманах" УНС, 3. Manning — Story of Ukraine, 4. Manning — Ivan Franko, 5. Manning — Taras Shevchenko, 6. Chamberlin — The Ukraine; A Submerged Nation, 7. Snovyd — Spirit of Ukraine, 8. Manning — Twentieth Century Ukraine.

Умови передплати публікуються в кожному числі нашого щоденника й тижневика.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ"

Спорт

ОРЛИК — БАСРН 0:1

Клівленд. В других змаганнях за чемпіонат Огайо „Орлик", що виступив в ослабленому складі, програв проти сильної новозорганізованої дружини німецьких імігрантів. — (оНо).

ОБРАЗОТВОРЧА ВИСТАВКА БОРИСА КРЮКОВА В АРҐЕНТІНІ

Увечері, 25 серпня, відбулося в Буенос Айрес (Арґентіна) відкриття виставки в репрезентативній картинній ґалерії Мюллера, при вул. Флоріда 946.

Флоріда — нерв і пульс модерного життя столиці. Шоста година вечора. Безупинно переїздять вулицю авта, обережно, повільно просуваються авта серед юрби.

Тут нема ні хідників, ні бруку, все всуміш. Серед гамору голосів долітають поодинокі слова всіх мов світу. Цим разом і української.

Ґалерія Мюллера. Проти неї великий освітлений будинок централя інформації Вашинґтону. Мармур, світло, скло.

В ґалерії, серед сотень людей, Бориса Крюкова не бачимо. Він прийшов пізніше. Від того часу, коли його бачили у виставковій залі Львова, він мало змінився. Ті ж самі жваві очі, той же лагідний усміх. Посивів тільки на скронях, бо роки мандрівок залишили свій слід на ньому й на нас.

Крім чужинців, зібралися в залях відомі постаті української еміграції. Вітають мистця делегати наших установ і культурних центрів, друзі й знайомі. Бачимо членів та представників Спілки УНЛіМ, Української Католицької Церкви, обидвох українських громадських централь „Просвіти" і „Відродження", СУМ-у, Пласту, Студії ім. Л. Курбаса, „Українського Слова", „Овиду" й інших.

Опісля прийшов час оглянути картини. Перед нами став світ незнищимого, того, що людину підносить до вершин. Велика образова тонкість і мистецька фантазія Бориса Крюкова воскресили на полотні постаті з далекого минулого: Рембрандт серед своїх найближчих, запорожці, що готують човни в похід, Дон-Кіхот у світі романтики Сервантеса, трагічне весілля з Гоголівськими типами, підглянене мистцем із своєрідним сатиричним гумором.

Борис Крюків увів приявних у свій світ імагінацій, і ціле довкілля, було сповнене музикою тієї сфери, що промініювала з його творів. Небо любови розкрите над людьми. Так і відчувалися шекспірівські слова: ми ж з тої самої речовини, що й наші мрії!

Крюків стає на прю з нашою дійсністю, яка таврує нас тяглістю своїх конфліктів. Щоб залишитися на такій позиції, він діє повними засобами своєї особовости, своїми комплексами романтизму. І ми, що пережили не одне лихо на шляху нашого життя, знаходимо тут те, чого шукаємо: світ краси, наш світ, не той, що має нині пануюче значення, а той що коріннями сягає іншої дійсности, відкритої для всіх, хто має серце й душу. Він дає нам майбутнє, він хоронить від нівеляції і викликає містичну тугу, яку відчула дівчина, що, оглядаючи картини, — плакала.

Без мистецтва життя не мало б жадного змісту. Мистецтво лучник снаги між двома бігунами існування, між життєрадісністю і знищенням, повнотою і порожнечою, матерією й духом. Ця напруга потрясає нас, але мистців наснажує творчою думкою, що не минає безслідно разом із сучасною ґенерацією.

Було спокійно й радісно на душі. Такий вплив мають картини Бориса Крюкова. І це добре, бо основною прикметою його творчости є відвічна чудесна краса.

Ніхто не покидав залі. Пригадався Русо, який одної щасливої хвилини сказав: Богу дякувати, тепер не потребую знати часу!

Але блимнула в залях електрика — раз, другий, третій. Це попередження, що пора лишити ґалерію.

Люди з неохотою рушили до виходу. Там прощалися з мистцем.

Флоріда світилася неонами й торговельними реклямами, пульсувала гамором і розкішшю південної Америки. Будинок американської централі був увесь осяяний.

Ми розходилися поволі, дуже поволі. В наших серцях горів інший світ, той, що влив його в нас Борис Крюків. — („Овид").

Юрій Тис.

Осінь пригадує...

Комітет „Мати і Дитина", зорганізований в 1949 р. при СФУЖО і централі Союзу Українок Америки у Филаделфії, провадить постійну збірку харчів та одягу для залишенців у Европі, головно в Німеччині. Окреме звідомлення з праці Комітету буде поміщено в найближчому часі в нашій пресі. Одержуємо щораз то більше алярмуючих листів, що життєві умовини гіршають там з кожним днем. Головно залишенці в Австрії, англійській зоні Німеччини та по сусідних краïнах позбавлені майже цілковито якої небудь опіки. Найбільше терплять від цього діти, хворі, інваліди та старші віком люди.

Ми всі, які щасливо опинились на вільній американській землі, чи в інших країнах поселення, повинні добре розуміти судьбу залишенців. На нас тяжить моральний обов'язок — не дати їм загинути. Ми мусимо рятувати кожну українську одиницю всюди, де тільки нам це можливо.

Скільки доброго ще одягу і харчів викидаємо кожного тижня на смітник? А там наші брати не мають найконечніших середників для життя. Ми навіть не є заскорузлими скупарями — тільки дещо вигідні, а радше виснажені тутешнім темпом життя і праці. Немає часу займатися ще кимсь, поза своїми найближчими. Тому Комітет „Мати і дитина" при Централі СФУЖО у Филаделфії хоче піти Вам на допомогу у цьому шляхетному ділі.

Організуючи вже заздалегідь Різдвяну збіркову кампанію, звертаємося з проханням до наших купців — щоб вони відступили у своїх крамницях окреме місце для збіркової акції Комітету „Мати і дитина".

А Вас, шановні покупці і громадяни, просимо при нагоді Ваших закупів — складати также свою жертву для залишенців у Европі у формі: товщу, цукру, мила, шоколяди і т. п. Вам це не зробить великої прогалини у Вашому бюджеті, не займе дорогого часу на пакування, а залишенці відчують Вашу доброзичливу, постійну й щедру опіку в ім'я засади, що „громада по нитці, а бідному сорочка". Дорога в Европу далека й коли посилка має поспіти перед Різдвом, треба її вже тепер організувати.

Одяг і харчі приймають також наші збіркові станиці: Амстердам, Н. Й. (О. Добрянська); Бетлегем, Па. (І. Михайлів); Шікаґо, Ілл. (А. Федуняк); Дітройт, Міш. (Т. Стельмах); Коговз, Н. Й. (У. Омецінська); Милвил, Н. Дж. (М. Горін); Лорейн, Огайо (Р. Левицький); Манчестер, Н. І. (М. Буцик); Нюарк, Н. Дж. (О. Гординська); Рочестер, Н. Й. (О. Харамбура); Питсбурґ, Па. (Л. Кульчицька); Филаделфія, Па. (М. Чайківська); Сан Франціско, Кал. (С. Гриневич); Ютика, Н. Й. (В. Величко).

Пересилка і розподіл відбувається через ЗУАДКомітет при тісній співпраці ОУЖ в Німеччині, які докладно звітують про доконаний розподіл — надсилаючи до Комітету „Мати і дитина" у Филаделфії точні звідомлення, а навіть індивідуальні посвідки.

Щире українське спасибіг всім жертводавцям.

Комітет „Мати і Дитина" при СФУЖО і Союзі Українок Америки:

Олена Лотоцька, голова,
Надія Іщук, секретарка.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників!

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що зміняють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ЦЕНТІВ за виготовлення нової адресарної кліші; а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи".

Бредлі підкреслює наявні успіхи НАТО

Вашингтон. Генерал Армії, Омар Н. Бредлі, голова Об'єднаних керівників штабів зложив справоздання президентові Труманові, в якому підкреслив наявні успіхи чотирнадцяти держав Північно-Атлантійського Пакту. За запевненням генерала, чинність НАТО увійшла в дієву добу та вже існує база для побудови дійсної оборонної сили західньої Европи. Оборонна спроможність держав Північного Пакту неперестанно зростає і досягне великої потуги, хоч наступні роки, зокрема 1954 рік ще будуть добою „великої небезпеки". Бадьорий назагал тон докладу генерала Бредлі не затемнюєся навіть критикою різних ділянок праці НАТО та вимогами усунення недоліків. Ген. Бредлі недавно закінчив одинадцятиденну подорож, щоб приглянутися діяльности ключевих штабів союзників. Подорож його була викликана зрозумінням нових потреб НАТО і нових завдань, що стоять перед новим командантом об'єднаних сил, ген. Ріджвеєм, наступником ген. Айзенгавера. Нині бо організаційний період належить до минувшини й керівники військових сил окремих держав призвичаїлися вже співпрацювати один з одним, а побудова команди, за незначними винятками, вже докінчена. Отож тепер наступила реалістична доба праці, що особливо виявилась в недавніх військових маневрах у західній Німеччині, в яких брали участь найрізніші військові з'єднання союзників. Про самі маневри, ген. Бредлі висловився прихильно. Хоч під час маневрів доглянув багато помилкових речей, проте вони залишили дуже підбадьорююче загальне враження. Про виконування постанов відомої наради в Лісбоні, докладчик не виявив подробиць, як рівнож лише побіжно згадує деякі військові справи НАТО, підкреслює проте все зростаючу могутність цього об'єднання, яка через кілька років буде бездоганна.

Ню Йорк переживатиме удаваний атомовий напад

Сьогодні (себто у вівторок), увечорі, всі частини Ню Йорку будуть метою удаваного ворожого повітряного нападу з повітря. Напад цей стане випробуванням оборонної спроможності міста та рятункового поготівля горожанської оборони. О год. 7:45 увечорі про небезпеку повідомлять всі 579 остерігавчі апарати (сирени) міста. Публіка не братиме участи в оборонних вправах, — проте на своїх місцях знаходитимуться 50 тисяч добровольців. На місто мають налетіти дві хвилі ворожих бомбувальників, що з них одна „заатакує" Мангеттен з боку Батері парку, збомбивши перед тим Стейтен Айленд, а друга прилетить з над міжнародного літовища Айделвайлд. Ворожим літунам вдасться скинути атомові бомби, що з них одна розірветься над Ріверсайд драйв, біля 82 вулиці. Радіоактивне промінювання загрожуватиме багатьом околицям міста й досягне рухливого центру міста на Таймс сквері, де особливо буде активна горожанська оборонна служба й куди особливо буде спрямована ворожа активність. У центральних дільницях матиме багато праці протипожежна охорона, а водії авт і піші повинні будуть пристосуватись до наказів членів протилітунської оборони. „Пораненим" буде подавана відповідна медична поміч. У зруйнувані дільниці міста поспішать з поміччю відділи війська, берегової охорони та маринарки.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода"!

✝

АДАМ ГЕНРИХОВИЧ ЕНҐЕЛЬ
та засмучена родина друзів у глибокому горі сповіщають, що вночі на 21. цього вересня на 32 році життя тихо спочила
ОЛЕНА ЕНҐЕЛЬ
Похорон відбувся 24-го вересня на цвинтарі Cypress Hill, Brooklyn, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 2925. Озброєні.

„Вартівня войовників, які патролюють коридор!", шептав Люкаг. „Вони, можливо, йдуть слідити причину галасу, що ми вчинили".

„Дістаньте зброю і „візміть" цей коридор", сказав м'яко Тарзан, „заки вартівники вернуться! Спішіться!"

Коли вони зблизилися до тунелю, величезний коріян вийшов з нього і задержався в переляканому здивуванні. Тарзан негайно скочив наперед.